

ולד המעושרת, של מעשר בהמה, כלומר שנולד⁽⁴⁵⁸⁾ קודם שנכנסה אמו לדיר להתעשר והקדיש גם את הולד, נמצא, שגם האם וגם הולד הם מוקדשין, ובכל זאת, לא

ינוק מן המעושרת, והטעם יבואר בגמרא⁽⁴⁵⁹⁾. ואחרים מתנדבים כן, בעלי בתים נדיבי לב היו מתנדבים להניק אותן הולדות, מבהמותיהן שהן חולין⁽⁴⁶⁰⁾.

הדרגה השניה, היא גידולי שדה ואילן, שאין ממשות ההקדש מעורב בהן, ואין העשבים והפירות יוצאים מהם ממש, ומעורב בהם כח אחר. ובהם נחלקו אם "יש מעילה בגידולין" או "אין מעילה".

והדרגה השלישית, היא גידולי תרומה, שרק הזרעים הם תרומה. ועליהם כתב הקרן אורה [נדרים נו א], שאינם דומין ל"יוצא מן הטמא", כיון שאין עיקר הוויתן מן הזרע אלא מן האדמה והאור, אפילו בדבר שאין זרעו כלה.

458. מבואר על פי דברי התוס', במסקנתם. ויבואר לקמן בהערה 467.

ועיין בתפארת ישראל, המבאר, מדוע אין לפרש שנולד אחרי שאמו נכנסה לדיר להתעשר.

459. מכל הדיון בתוס', משמע, שהאיסור הוא על החלב. אבל מדברי הרמב"ם בפירוש המשנה, משמע, שטעם האיסור הוא משום שמכחישה. ובספרו יד החזקה משמע כפירוש התוס', שהרי כתב ביחד חלב וביצי תורין. ובביצי תורין, ודאי שלא שייך לומר שאסור מטעם "הכחשה".

וכפירוש א כתב את שני הטעמים.

460. כן מפרשים התוס' במסקנתם. ומתנדבים אלו, רצו להרוויח להקדש, מפני שהולדות הם של הקדש. ועוד, מפני שאסור להם לינוק מאמם, לכן היו מתנדבים.

וכן פירש הרמב"ם בפירושו על המשנה "ואחרים מתנדבין כן". אלא שהרמב"ם לא ביאר

שמדובר שגם הולד הוא קדשים. ויתכן שהוא סובר כמו ההוה אמינא של תוס', שמדובר שהולד הוא של חולין. וכן כתב בספרו [פרק ג מהלכות מעילה הלכה יב], וזה לשונו "ויש לאדם להתנדב, ולומר: חלב בהמה זו החולין יהיה הקדש לולדות הקדשים שיינקוהו כדי שלא ימותו".

והשיג עליו הראב"ד: "ואם יאמר: יהיה הקדש לולדות, מה יעיל? [ביאור: הרי הקדיש אותה, וכולה של מוקדשין] אלא יזמין ולא יקדיש".

ומבאר הכסף משנה, שאין הכי נמי, זו היא כוונת הרמב"ם. ועוד מבאר, שעל אף שאמר: הקדש, הואיל ותכף אמר לולדות, ונתכוון לכך מתחילה, אין במשמעות דבריו הקדש, אלא על החלב בלבד. ועיין בברכת הזבח.

ובתחילה רצו התוס' לפרש [וכן פירש המיוחס לרש"י]: אחרים מתנדבין כן, כלומר, יש הנוהגין כן, ומתנין בשעת ההקדש, שהחלב יישאר חולין.

על פירוש זה מקשים התוס': לא משמע כן מהלשון, והיה לו למימר "ואחרים מתנין כן".

ועוד, בתוספתא מובא לשון זו "ואחרים מתנדבין כן" גם על המשך המשנה בדין פועלים, ושם בודאי לא שייך לומר כן, שהרי הוא כבר של הקדש?

והנה, המיוחס לרש"י הרגיש בקושיא זו, ומבאר שהתנו כן קודם שהקדישום, וגם המקדישין את הגורגרות והכרשינין, [וכוונתו, כמו שאמרה הגמרא חולין פרק יא משנה א, שיכול אדם להקדיש ולשייר אצלו את הגיזה].